

Panis Evangelici Fragmenta Quadragesimalia Tripartita

Ex sanctissimo Dei Verbo copiosè & sedulo collecta, Sanctorum Patrum, variorumque Auctorum sententiis & conceptibus mirificè aucta; Et Omnibus Quidem Anni Dominicis; præcipuè tamen singulis Quadragesimæ Dominicis & Feriis per binas ad minus, sæpius denas aut septenas Conciones fideli Populo ...

Lingendes, Claude de
Coloniae Agrippinae, 1689

XIV. Quæ est secunda de Fide sibjicit prærogativas actus Fidei.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56333](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56333)

FERIA QUINTA CINERUM,
CONCIO SECUNDA
 DE FIDE.

In quâ prærogativæ actus Fidei exponuntur.

Non inveni tantam fidem in Israël. Matth. 8.

QUAMVIS nihil oculis nostris plusquam lux effulgeat, nihil tamen ingeniis nostris eadem luce forsitan magis abstrusum est: res universas efficit nobis aspectabiles cum se nobis abscondit: proinde Philosophi minimè potuerunt adhuc de illius naturâ consentire. Pythagoræi ajunt eam divinum quidpiam esse, Platonici spiritalem faciunt; nonnulli ex ipsis illam nominant aspectum Dei, perinde ut si eius oculorum radij, ad nos astrorum canalibus venirent: Eruditus Ficinus in lib. 7. de Republicâ Platonis, illam inter spirituale & corporeum intermediam statuit. Verum quidem est, eam usque adeo se à materiâ sejungere, ut cum corpora opaca & densa nanciscitur, ab iis se removeat quàm maximè potest, ac se reflectat, & ad suum primum principium revertatur, ad quod

ita adhærescit, ut ab eo se nunquam separet, illud insequens usquequaque, cum eo periciens, se etando si recedat, nunquam post ipsum restando, contra rationem agendi: quam cæteræ qualitates tenent, quæ quidem in subjectis extraneis subsistunt à suo principio sejunctæ: uti accidit calori, omnibusque qualitatibus quæ corporeæ sunt. Illa est, quæ præcipuam universi pulchritudinem efficit, quæ vel facit colores omnes, vel saltem eos nobis visibiles reddit. Sine illâ nihil gaudij, neque securitatis habemus in vitâ. Ideo Filius Dei nobis inferos, extremamque hominis miserâ per tenebras exteriores depingit.

Si lux oculorum quæ nonnisi corporea est, adeo nobilis est atque pretiosa, quid de animæ luce quæ spiritualis est, sentire debemus? Longè autem amplius de eâ quam Deus solus potest

potest in ipsam mentem infundere, quæ fidei lux est, de qua iterum vobis habeo dicendum. Id tamen aggredi non ausim, absque Spiritus sancti luce, quæ similiter expectare nequeo, sine precibus & subsidio B. Virginis, à qua vobiscum illam suppliciter efflagito. *Ave Maria.*

MINIME arbitror me heri malè conclusisse, cum dixi vobis, oportere fidem esse quid magnum aut valdè rarum, quandoquidem ex Evangelio non constat, Filium Dei quidquam nisi virtutem illam admiratum fuisse, uti fecit in Centurionis personâ. *Audiens autem Jesus miratus est, & sequentibus se dixit. Amen dico vobis, Non inveni tantam fidem in Israël.* Matt. 8. Et 15. in personâ celebris illius Chananeæ, *O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis.* Diximus autem huius tam insolitæ admirationis, oportuisse graves admodum fuisse causas: duas attulimus, prima fuit sublimitas, & nobilitas actus fidei, super omnes actus qui sunt in homine in hac vitâ: altera eiusdem actus fidei difficultas & raritas. Hodie.

Tertiam vobis causam affero ob quam Christus tanti fecit Centurionis fidem, scilicet innumeras fidei prærogativas; ex multis paucas attingo.

1. est, Quia primus est hominum ad Deum accessus. Hebr. cap. 11. *Sine fide autem impossibile est placere Deo: Credere enim oportet accedentem ad Deum, quia est; quippe quæ sit primus motus supernaturalis animæ in Deum: nam sicut in rebus omnibus moralibus principium totius motus, est cognitio, quæ præcedit omnem motum voluntatis, Ita ini-*

tium omnis motus in Deum est fides, quia est prima Dei cognitio supernaturalis: Hinc etiam, prima est unio animæ cum Deo: est enim prima ad Deum elevatio, & postea adhæsiō: (sibi enim intellectus unit objectum suum.) Ad hæc fides est initium in homine totius entis supernaturalis: unde nihil supernaturale in animam ingreditur ante fidem, & eâ sublatâ nihil remanet, itaque nihil induci potest, nisi prius fides, saltem naturâ, introducta sit, & cætera omnia tolli possunt, illâ etiam superstite: sed fide destructâ cætera omnia corruunt, spes, charitas, dona Spiritus sancti: ex quo fit ut omnia quæ geruntur, tribuantur fidei; non quod sola fides omnia perficiat, sed quod sine fide nihil fiat: & quod fides rebus omnibus se interferat: quare ab Apostolo definitur Hebr. 11. *Substantia rerum sperandarum*: quod exponens S. Ambrosius lib. 2. de pœnit. cap. 3. Bona substantia fides, in qua spei nostræ est patrimonium: Dicitur etiam substantia rerum sperandarum, ut sit quiddam stabile, quod sit fundamentum salutis: & ideo meminit rerum sperandarum: quæ vox significat primarium fidei objectum, quod est Deus, finis noster supernaturalis. Quod autem additur *argumentum non apparentium*, significatur argumenti effectus qui est convictio quædam, quâ quis rebus non apparentibus, non minus, immò magis adhæret, quam illis quæ per argumenta naturalia apparent.

2. Fidei prærogativa est, quia Deus voluit hominem salvare & justificare per fidem, & non alio modo, unde dicitur Apostolus Hebr. 11. *sine fide impossibile est.*

est placere Deo : quæ doctrina ferè est materia totius Epistolæ D. Pauli ad Romanos. Cum enim Iudæi legem à Deo accepissent, putarunt se legis acceptæ observatione salvari posse, & inde aliis gentibus quibus à Deo lex data non fuerat, se anteponebant: contra quam falsam opinionem fuscè disputat cap. 3. 4. & 5. illius Epistolæ docens hominè nõ justificari per opera, sed per fidem. Nam licet Deus potuerit homines variis modis salvare, secundum ordinem sapientiæ suæ: vel solâ condonatione extrinsecâ, uti docent multi Theologi, sine alicuius doni interni communicatione: vel infusâ immediate iustitiâ, seu gratia fit, seu charitas, aut alia qualitas: vel per opera quæcunque: vel aliis modis innumeris soli Deo notis; omninò voluit homines salvari per fidem: Exemplum huius rei illustre habemus Numerorum cap. 21. Cum enim in murmurantem populum Deus ignitos serpentes immisisset, quorum moribus multi peribant, ipsis veniam à Deo petentibus, iussit Moyse ut in sublime serpentem æneum erigeret, hoc addito, *Qui percussus, aspexerit eum, vivet*: unde etiam subditur, *Et aspicientes sanabantur*. Certè percussos à serpentibus poterat Deus multis modis sanare: noluit tamen illos aliter sanare, quàm ænei serpentis aspectu: Ita Deus noluit homines aliter salvare, quàm per fidem in Christum, quasi per aspectum serpentis, uti dicitur Ioannis 3. *Sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ita exaltari oportet filium hominis, ut omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.*

Vt autem meliùs intelligatur quæ ratione id fiat.

Nota 1. duplicem esse salutem, unam inchoatam, alteram completam: Inchoata est huius vitæ, & fit per remissionem peccatorum, & justificationem, quæ nõ fit, uti malè docuit Calvinus, per imputationem iustitiæ Dei, sed per infusionem gratiæ quæ est vera sanctitas. Completa ad alteram vitam pertinet, & fit per donationem gloriæ, seu per visionem beatificam.

Nota 2. salutem inchoatam esse dispositionem completæ, nam datur gloria gratiæ, secundum illud Ioan. 1. *Gratiam pro gratia.*

Nota 3. salutis inchoate causam efficientem esse Deum: instrumentalem aut meritoriam esse Christum: formalem esse ipsam gratiam, quia ipsa est sanctitas, & justificatio: sed dispositionem esse fidem in Christum: Quoniam itaque fides est dispositio & instrumentum iustificationis, ideo dicimur salvari per fidem, quia nec sine fide salvamur: & per fidem salvamur: sicut itaque percussi cum sanitate recuperabant, formaliter sanabantur per sanitatem seu temperamentum humorum: sed à serpente æneo, ut à causâ instrumentali, & mediante visione, neque enim serpens æneus sanabat, nisi visus: Ita mediante fide seu perfidem, homines salvantur, quia fides, est dispositio ad justificationem.

Nota 4. fidem solam non esse integram & totalem dispositionem ad justificationem: quippe præter fidem requiritur etiam pœnitentia, quæ sine spe, &

spe, & dilectione Dei non fit, uti explicat Conciliū Trident. sess. 6. cap. 6. Nam considerando Dei misericordiam in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore: illumque tanquam omnis iustitiæ fontē diligere incipiunt, ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod, & detestationem, hoc est per pœnitentiam: Nam uti fides est dispositio intellectus: Ita pœnitentia est dispositio voluntatis, per quas homo recipit iustitiam per quam formaliter iustificatur.

Nota 5. Scripturam sacram plus meminisse fidei, quam aliarum dispositionum, Quia uti docet Concilium Trident. sess. 6. cap. 8. fides est salutis humanæ initium ac fundamentum, & radix omnis iustificationis, & consequenter aliarum dispositionum: Dixi 1. esse initium. Quia fides semper præcedit: nisi enim peccator, se contra Deum peccasse, & per Christum iustitiam sibi esse oblatam credat, nec timet, nec sperat, nec dilligit, nec se peccasse dolet: Vnde sequitur fidem, eorum omnium esse initium.

Dixi 2. esse fundamentum, Quia ipsi cætera innituntur: ablata enim fide, cætera corruūt, nec possunt subsistere: cæteris verò ablatis, non continuo fides destruitur, uti docet Concil. Trident. sess. 6. cap. 15. sicut ablato, & evulso fundamento ædificium corruit, non tamen collapsio ædificio, statim destruitur fundamentum.

Dixi 3. esse radicem. Quia cæteras dispositiones inducendas concur-

rit: non quod necessariò ipsæ consequantur fidem, nec quod fides eas necessariò inducat, sine ulteriori adiutorio supernaturali; sed quod ex parte, ad hos actus producendos concurrat fides, una cum auxilio gratiæ divinæ: seu physicè id fiat, seu moraliter, eodē modo quo in naturalibus, actus intellectus, seu cognitio, concurrat ad producendos naturales actus voluntatis: Charitati enim proponitur per fidem Deus amandus: Spei perfidem proponitur Dei misericordia speranda. Timori iustitia Dei metuenda: Pœnitentiæ peccatum dolore & contritione detestandum, ac puniendum. Hinc Apostolus Paulus in Epistola ad Rom. cap. 3. tribuit fidei vim iustificandi. *Iustitia autem Dei, per fidem Iesu Christi, in omnes, & super omnes qui credunt in eum: & ibid. Iustificati gratis per gratiam ipsius, per redemptionem quæ est in Christo Iesu quem proposuit Deus propitiationem, per fidem, in sanguine ipsius, ad ostensionem iustitiæ suæ, propter remissionem præcedentium delictorum, in sustentatione Dei, ad ostensionem iustitiæ eius, in hoc tempore, ut sit ipse iustus, & iustificans eum, qui est ex fide Iesu Christi.* Cuius rei veritatem ostendit idem Apost. cap. 4. eiusdem Epist. in exemplo Abrahamæ, quem negat per opera sua, sed per fidem iustificatum fuisse, cuius magnitudinem ostendit. Id autem probat certo testimonio Scripturæ Genes. 15. *Credidit Abraham Deo, & reputatum est ei ad iustitiam:* hoc est ratione fidei iustificatus est: non quia sola fides sit iustitia; sed quia fides est inchoamentum iustitiæ, & ad eam complendam deducit: Vnde ita concludit cap. 5.

Iustifi-

Iustificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum, per Dominum nostrum Iesum Christum, per quem & habemus accessum per fidem, in gratiam istam, in qua stamus, & gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei: Quorum omnium verborum sensus non est, fidem esse ipsam iustitiam seu sanctificationem: sed sequentia innuuntur.

1. Fidem esse initium iustitiæ: Quia ipsam sic præcedit, ut inchoet: & sic inchoat, ut sit etiam pars ipsius, non aliter quàm vestibulum, ita est initium domus, ut sit etiam pars domus.

2. Fidem esse totius nostræ justificationis fundamentum, secundum verba illa Hebr. 10. cum vocatur *substantia rerum sperandarum*, ut non putes totum illum statum supernaturalē esse aliquid fictitium, sed initi firmissimo alicui fundamento, nempe fidei divinæ: sicut enim basis totius entis naturalis est substantia, cui innituntur proprietates, accidentia, actiones, & cætera quærentibus attribuuntur: Ita basis totius entis supernaturalis est fides. Ac ne putes ista omnia incerta esse, quia neque videntur, neque tanguntur, propterea ibid. subdit Apostolus, *Argumentum non apparentium*, ut scias convictionem esse, & summam certitudinem, non ex ipsâ rerum evidentia petitam, sed aliunde, scilicet à dicentis autoritate.

3. Esse radicem nostræ justificationis: Quia ab eâ pullulat, & succrescit omnis iustitia nostra, uti docet Trident. sess. 6. cap. 10, Vnde ex Ambros. lib. 7. de Vocatione Gentium cap. 8. Fides bonæ voluntatis, & iustæ actionis est genitrix.

4. Fidem impetrare, & quodammodo

mereri ex congruo iustificationem: unde expressè dixit Apostolus, hominem justificari per fidem: Quia intuitu fidei, cætera dantur, quæ necessaria sunt ad justificationē: Sic Augustinus, Non opera, sed fides inchoat meritum: Et Ambros. lib. 2. de Vocat. Gentium cap. 9. Fides quâ justificatur impius, non nisi ex Dei munere habetur, eaque nullis meritis præcedentibus tribuitur, sed ad hoc donatur, ut principium possit esse meritorum ut cum ipsa data fuerit non petita, ipsius jam petitionibus bona cætera conferantur.

5. Quod fides nos Christo immediatè coniungat, qui nos gratis iustificat, secundum illud Apostoli ad Titum 3. *Iustificati gratiâ ipsius.* & Rom. 3. *Iustificati gratis per gratiam ipsius:* & cap. 5. *Iustificati ex fide.* Et hæc causa est cur Deus fidei potius quam operibus vim iustificandi tribuerit: Quia in ea magis manifestatur hominem non propriâ virtute sed Christi meritis justificari: sicut enim in deserto, homines à serpentibus vulneratos, noluit aliter sanare, quam æni serpentis aspectu, ut scirent se à virtute serpentis sanari, non ab opere proprio, aut ab aliquâ medicinâ: quid enim potest esse virtutis in solo aspectu: cum aspectus ex suâ naturâ, sit tantum obiecti præceptio. Ita fides ostendit homines iustificari merito, & virtute Christi in quem credunt, non autem propriis meritis. Et eâ de causâ Paulus fidei tribuit justificationem, ut à justificatione excludat opera legis, & humanum meritum; & eâ ratione omnē iustificandi efficaciam collocet in solâ Christi virtute, & merito. Hinc dicit

Aposto-

Apostolus, nos justificari gratis per gratiam ipsius: ut doceat fidem, donum esse gratuitum, nobis datum gratis, quod nos nullis nostris meritis, & nullâ nostrâ virtute justos facit, & ideo utrumque cōjuxit, gratis, & gratiam, quia non ex nostris meritis nobis datur hoc donum quo justificamur, & grati sumus: quod ut melius adhuc intelligatur.

Nota 1. Fidem, ut est actus noster, nullam ex se habere efficaciam reconciliandi nos cum Deo, sed virtutem totam reconciliationis procedere ex objecto ipso, nempe Christo, cuius meritum Deus non applicat ad justificandum, nisi per fidem: ut aspectus serpentis ænei in deserto, non ex se habebat vim sanandi, sed efficacia erat ex serpente, quem ad sanitatem Deus per Moysen proposuerat: Idem dicendum est de fide quæ ex suâ naturâ non habet vim faciendi justificationem, sed Deus per eam in credentibus justitiam operatur vi meritorum Christi: Quia igitur fides ex divino beneplacito est medium quoddam, per quod virtus Christi operatur justitiam, ideo fides non impedit, quin gratis detur justitia, quia non ex merito fides datur, sed ex ordinatione Dei, qui sic voluit justitiâ nobis dare. Quod etiam ut melius intelligas.

Nota 2. Nullam talem dispositionem ex suâ naturâ absolute fuisse necessariam, sed tantum ex divinâ dispositione, & voluntate: potuit enim Deus justificationem nobis dari, etiam nihil operantibus: uti justificat infantes per baptismum sine aliquo illorum actu: noluit tamen nos salvare sine actibus

nostris. Verum aliud est Deum nos justificare non sine actibus nostris: aliud nos justificare ex merito actuum nostrorum: primum quidem verum est: secundum autem falsum: voluit autem potius per fidem, quam per aliam actionem, quia illâ ratione melius ostenditur quod justificatio fiat ab alio, in quæ fides tendit, ut sciremus nos gratis justificari: unde Apostolus Ephel. 2. *Gratiâ estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis: donum enim Dei est, non ex operibus, ne quis gloriatur.* In quibus verbis tota superior doctrina continetur, nempe salutem nostram tribuendam esse gratiæ, non operibus nostris, tamen mediante fide, quæ primum est Dei donum, & primus effectus gratiæ: sic enim voluit Deus homines salvare, & sanctificare, ne quis sibi suam salutem tribueret, sed omnia referret in Deum.

Ex quibus omnibus patet, cur in Scripturis fidei potissimum tribuatur hominis justificatio, & salvatio.

Hinc factum ut in id præcipue Christus incubuerit, ut fidem stabiliret, & homines ad fidem perduceret. Huc tendit omnis ipse, & Apostolorum prædicatio: hoc unum spectarunt omnia miracula: Prophetarum oracula, & omnes Scripturæ: In fide tota lex nova fundata est, & semper fides nobis prædicatur ob rationes allatas.

Nulli itaque mirum videri debet, quod Christus, ut fidei dignitatem ostenderet, miratus sit fidem Centurionis: cuius rei causas ostendimus, 1. sublimitatem huius actus: 2. eius difficultatem, & raritatem: denique mirabiles fidei prærogativas, quia nimirum ex fide omnia bona nobis oriuntur: primo quidem

omnis status supernaturalis : deinde omnes virtutes morales : Hæc est enim quæ nos facit sperare : cum sit *substantia rerum sperandarum* : quæ nos facit Deum timere : nobis enim proponit Deum iustum , & non volentem iniquitatem : quæ nobis repræsentat supra res omnes formidabile iudicium , ignes inextinguibiles , & suppliciorum atrocitatem , & æternitatem . Hæc nos facit Deum amare , proponendo eius perfectiones , bonitatem , charitatem , misericordiam , beneficia : Per illam facile contemnimus temporalia : & æterna , atque immortalia persequimur , est enim *argumentum non apparentium* . Si quidem , ut ait Apost. 2. Cor. 4. *Quæ videntur temporalia sunt : quæ autem non videntur , æterna sunt* . Eleemolyna fructus est fidei , mortificatio , rerum omnium despicientia , & derelictio , pœnitentia , martyriū , præclare gesta , actus heroïci , & omnia egregia facinora : quorum omnium habemus exempla cap. 11. epist. ad Hebræos in omnibus Sanctis veteris Testamenti , quos Apostolus ait fidei testimonio probatos fuisse . Hinc videmus passim in hominibus omnes virtutes crescere , aut decrescere , prout fides in illis est aut major , aut minor : itaque non mirum si omnia apud nos frigent , quia vel modica est fides , vel penè extincta , vel omnino nulla . Certè res omnes respectu naturæ intellectualis , non aliud habent esse , quàm per cognitionem , alioqui penes illam perinde se habent entia , atque non entia , unde dicuntur res omnes quoddam esse habere in intellectu , immò corporalia nobilius existunt in intellectu , quàm in seipsis : multo magis id dicendum est , de iis re-

bus , quæ nullo modo cadunt sub sensu . Sed quia quædam sunt , quæ non tantum sensus superant , sed etiam vim naturalem intelligendi , ideo ejusmodi , respectu nostri non subsistunt , nisi per cognitionem supernaturalem , quæ in hac vitâ nulla alia solet esse , quàm fides , unde dicitur ab Apostolo , *substantia rerum sperandarum* , quasi in nobis res illæ non habeant aliter esse quàm per fidem , quâ collapsâ res ille omnes quasi esse desinunt , seu amittunt esse . Ita infideli nullus est Deus . Dixit enim *inspiciens in corde suo , non est Deus* . Nulla divina potentia , nulla æternitas , nulla immortalitas , nullus finis & beatitudo , & consequenter nulla vera virtus , nulla spes , nulla charitas , & nihil supernaturale . Hinc nos videmus tantoperè rebus temporalibus affixos , & cœlestium contemptores ; Hinc plus facimus hominū gratiam , & favorem quàm Dei : & si alterutrum amittere necesse sit , quotus quisque est qui malit aulam relinquere , quàm conscientiam deserere ? Quid nō facis ut ditescas , ut in honoribus crescas , ut familiæ dignitatem augeas ? Iam cogita quid facias , ut Deo placeas , ut in virtute crescas , ut gloriæ cœlestis securus fias : Hoc maxime caves , ut res status aut familiæ non decrescant , aut aliquid detrimenti accipiant , sed ut religio aut minuatur , aut crescat , non laboras : unde hæc omnia proficiuntur , nisi quia in te , aut nulla est fides , aut extincta , aut sopita ? Ac nē forte putes me tibi injuriosum esse , quasi non ad Christianos verba habeam , sed ad infideles , vide num istas habeam ita loquēdi causas .

Nam

Nam præterquam quod 1. passim homines sibi sufficere putant quod fidem infidelitate non amiserint, unde fide habituali contenti sunt, & pauci admodum sunt, qui habeant actualem fidem, cum tamen fidei habitus, non possit esse principium alicuius actus, nisi actus fidei, cum in nullos alios actus influat: ita ut si fidem actualem non producat, omnino inutilis sit, cum nihil producat: quod de fide actuali dici non potest, quæ influit in omnes actus supernaturales, & in omnes actus virtutum, unde rectè dixit S. Ambros. lib. 2. de pœnitentia cap. 8. fidem esse bonæ voluntatis, & justæ actionis genitricem, quod de fide habituali dici non potest, sed de actuali.

Præterquam quod 2. pauci sunt, qui fidem vivam habeant: Non solum, quia eorum fides charitate non animatur, quare nihil confert ad meritum: unde charitas à S. Thoma vocatur forma fidei, quod fit cum actus internus charitatis imperat actum fidei, atque ita confert valorem quendam, quo vitam æternam promereatur, qui valor est forma extrinseca actus fidei, quæ vitalis fit vitalitate quadam morali, quæ dicit vim promerendi vitam æternam: Non solum iterum, quia carent operibus sine quibus fidem mortuam esse docet S. Jacobus in sua Epistola cap. 2. *Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est: ita & fides sine operibus mortua est*, hoc est sine voluntate operandi: nam ipsa opera sunt effectus fidei vivæ, sed radix horum operum, nempe bona voluntas, seu charitas, aut perfecta, aut inchoata, est forma, seu vita fidei: Sed

ideò quia penè omnes, ut videre est, qui se maximè Christianos profitentur, & verè fideles se putant, fidem tamen exercent tantum circa obiectum materiale fidei, seu res revelatas, non autem circa formale, quod est auctoritas divina, seu prima veritas: unde vix formant actum fidei, sed res propositas, ex assuetudine, & quia ab infantia sic audierunt, sibi persuadent, sed non ex vero motivo fidei: Non aliter quam multi opera virtutum moralium exequuntur, sed non ex motivo virtutis: Ita multi justum faciunt, sed non justè, unde nec justi sunt: Multi eleemosynas faciunt, sed non ex motivo virtutis: unde nec studiosi sunt, nec laude digni. Aut quia non distinctè sed confuse sibi proponunt quæ credenda sunt. Nam si distinctè & explicitè cogitares de animorum nostrorum immortalitate, de futuro iudicio, secundum omnes circumstantias, quas Christus exposuit in Evangelio: de æternitate tormentorū inferni: de verme qui non moritur, de igne qui non extinguitur; quid inde concluderes? quo esses animi sensu, quo metu, quæ mentis commotione, & morum mutatione? Aut deniq;. Quia pauci sunt qui agant ex motivo fidei, ita ut fides sit principium operum: & hinc fortasse dixit B. Jacobus, *Fidem sine operibus mortuam esse*. Nam uti vita est principium internum operationum, & motus: & sicut à posteriori colligitur vita ex motu, & operationibus: & contra; sicut ex negatione omnis motus, & operationum, colligitur aliquid non vivere, nam vita secunda sunt operationes, & vita prima est principium internum operationum, ita nisi fides impellat

ad actionem, & sit principium operationum, censetur mortua. Sed vide quàm pauci sint, qui ex fide operentur, & consequenter quàm sint pauci quorum fides sit viva.

Ut inquam hæc omnia omittam, duo maximè sunt quæ me impellunt, ut dicam, Nullam passim esse in hominibus fidem.

Primum est, Cùm fides divisione non patiatur, & pauci sint qui habeant plenitudinem fidei, de quâ loquitur Apostolus cap. 10. Epistolæ ad Hebr. *Accedamus cum vero corde, in plenitudine fidei;* hinc pauci sunt qui fidem habeant, nam si plenam non habent, nullam habent. Ut hoc bene ab omnibus intelligatur.

Nota fieri posse, ut quoad objecta materialia, seu quoad res quæ creduntur, divisio fieri possit: & hoc modo contingere potest ut quis fateatur unitatem Dei, sed non Trinitatem personarum, sicut fecit Arius: Macedonius fassus est Dei filium esse Deum, & Patri consubstantialem, sed negavit divinitatem Spiritus sancti. Nestorius, & Apollinaris errarunt circa Incarnationem Verbi, non circa Trinitatem: Pelagius bene sensit de Trinitate, & Incarnatione: malè de necessitate gratiæ: Et pauci sunt hæretici qui circa omnia errarint. Sed ad hæresim sufficit error in uno: Itaque circa objecta fidei, potest esse divisio. Sed fides quoad objectum suum formale non patitur divisionem. Est autem divina autoritas, & prima veritas: Quia est idem objectum formale respectu omnium objectorum: Itaque non potest nos movere divina autoritas ad credenda aliqua ex iis

quæ proponuntur, aliis reiectis: Qui enim agnoscit primam veritatem, credit habere autoritatem infallibilem, ad confirmandum quodlibet suo testimonio: Itaque qui non credit unum articulum, nullum credit. Non dico quod alios neget: sed dico quod alios non credat ex divinâ autoritate, sed quod unos velis credere, & alios nolit: quod enim semel agnoscitur infallibile, agnoscitur tale circa omnia; alioqui non habet infallibilitatem, si circa aliqua possit errare, & falli. Itaque unam fidem pronuntiat Apostolus Ephes. 4. *Unus Dominus, una Fides, unum Bap-tisma.* Vide autem in quàm paucis, talis fides reperiatur: nam quàm multi varios errores in suâ fide habent admixtos, de Prædestinatione, de Gratiâ, de Libertate, de concordia liberi arbitrij cum divinâ gratiâ: de potestate summi Pontificis circa definitionem articulorum fidei: de pœnitentiæ Sacramento, & modo illud administrandi: de necessitate contritionis, vel attritionis ad valorem Sacramenti, de bonis operibus, de satisfactione, de Purgatorio, de Ecclesiæ infallibilitate circa doctrinam credendorum, & faciendorum: de qualitate Redemptoris, & universalitate, & alijs innumeris, circa quorum singula, vel unicus error, omnem fidem abrogat, quia fides indivisibilis est ratione objecti sui formalis, quod est prima veritas, quæ si in aliquo eorum quæ ab Ecclesiâ proponuntur nos non reddat securos, in nullo potest: unde sequitur hæreticos quoscunque, licet non negent omnes articulos, sed vel unicum tantum, nullum tamè credere fide divinâ,

divinâ, sed tantum quia credere illos volunt. Et in illis locum habet illud S. Jacobi cap. 2. *Qui offendit in uno factus est omnium reus; non quod omnia neget, sed quod nullum omnino articulum credat fide divinâ. Hinc iudicium ferre potes de novis hæreticis, qui cum tales ab Ecclesiâ sint iudicati, eos tales esse credere certò debes, & consequenter eos nullum articulum credere fide divinâ, non Trinitatem, non Incarnationem, non Eucharistiam, & alia eiusmodi: Itaque nos Catholici, *Accedamus cum vero corde in plenitudine fidei.**

Alterum quod me impulit ut dicere paucos esse, qui fidem habeant, est quod cum prima veritas ad nos non perveniat immediatè, sed per revelationem nobis à Deo factam, & hæc revelatio sit quædam Dei locutio: & cum duplex sit Dei locutio, una immediata, altera mediata: & Dei locutio immediata ad nos non perveniat, sed mediata: hæc autem non fit, nisi per Ecclesiam, secundum illud Christi Domini Luc. cap. 10. *Qui vos audit, me audit.* Et illud Matt. 18. *Si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus, & publicanus.* Cumque Ecclesia nobis non loquatur nisi per pastores, sed maximè per Pastorem Pastorem, sancti Petri successorem, quem S. Chrysostr. appellavit os Apostolorum: sequitur eos qui non audiunt Ecclesiæ definitiones, quas per summos Pontifices ut per os suum nobis loquitur, non audire Deum loquentem seu revelantem, & consequenter non attingere objectum fidei formale, quod est prima veritas revelans, quæ ad nos nō

pervenit immediatè, sed tantum mediata: unde fit, ut qui Pontificum Decisionibus non acquiescunt, non etiam acquiescant Deo revelanti, & consequenter non credant fide Divinâ: Unde vides quid de nostris novis Hæreticis sentire debeas, qui definitioni Pontificis acquiescere recusant: an fidem habere, dici debeant: Etenim fidem non habet, qui primæ veritati non acquiescit, cum prima veritas sit objectum formale fidei, non quidem in se absolute spectata, sed quatenus potest movere intellectum per revelationem obscuram. Nam quodlibet objectum constituitur cognoscibile, ut potest movere intellectum, seu immediatè, per se producendo speciem: seu mediata per auctoritatem dicentis: qui autem dicit, aut immediatè per se loquitur, aut mediata per alium quo utitur, & quem dirigit, ut suam mentem manifestet: Deus autem voluit nos docere per Ecclesiam, cuius caput, est Pontifex, & consequenter per quem nos instruit, ac docet: sicut enim in capite, est lingua, ita in summo Pontifice est auctoritas summa docendi, & definiendi: unde cum illa locutio dupliciter spectari possit, primò ut humana, atque ab homine profecta: deinde ut ab ipso Deo directa: primo modo, auctoritatem tantum habet humanam: secundo modo auctoritatem habet divinam, quia est quædam Dei locutio: & ita ab eo dirigitur & ordinatur: & hac ratione habet infallibilitatem: ita Caiphæ responsum interpretatus est S. Joannes cap. 11. cum dixisset. *Expedit vobis, ut unus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat.*

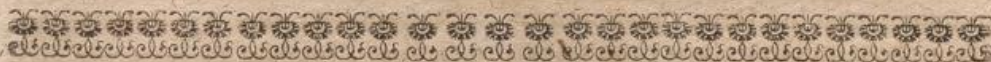
Hoc autem à semetipso non dixit, sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quod Jesus moriturus erat pro gente.

Quo ex his omnibus convenientius possum colligere, nisi ut firmi, & constantes permaneamus in eius fidei possessione, in quâ sumus, nec nam nobis eripi sinamus, cum sit optima omnium nostra possessio: est enim fides, *Rerum sperandarum substantia*: & ut diximus ex Ambrosio, lib. 2. de Pœnit. cap. 3. Bona substantia fides, in qua spei nostræ est patrimonium: Quasi fides sit hominis Christiani optima possessio, cuius ne minimam quidem partem amittere oportet, ne tota amittatur: *Accedamus ergo ad Deum, cum puro corde, in plenitudine fidei.* Hanc ne fideles amitterent, bonorum omnium, & vitæ jacturam face-re, & sanguinem profundere maluerunt in omnibus Ecclesiæ sæculis: intelligebat profectò fide amissâ, se omnia perdidisse: illâ salvâ, & integrâ, se habere omnium bonorum fontem, atque radicem. Cùm autem nobis auferri possit, vel deceptione, vel violentiâ; nobis providendum est, ne nos vel decipi sinamus, vel deijci: decipere nos volunt, qui novis dogmatis, & speciosis rebus illudunt. Sed quoad dogmata, meminerimus, nos fidem habere per revelationem: illam autem ab Ecclesiâ, Ecclesiam autem loqui, os autem habere in capite, caput autem Ecclesiæ esse summum Pontificem. Noli itaque mihi afferre, aut doctores & magistros, aut sanctos Patres, quicumque illi sint, tanquam fidei regulas, vel authores: sed Ecclesiam, sed Petri Cathedram, sed Pontificum definitiones. Decipere e-

tiam volunt, qui morum reformationem, qui sanctitatis speciem, qui opera misericordiæ, qui eleemosynas, qui pœnitentiam, qui corporis austeritates obtendunt. Ego quidem morum reformationem, non rejicio, sed eam quæ fidei est conformis: sanctitatem, veneror sed nullam agnosco sine fine, dicente Scriptura. *Iustus enim meus ex fide vivit*: Et ut loquitur sanctus Ambrosius in cap. 6. Epistolæ ad Hebr. Perfectum illum vocamus, qui in fide vitam habet rectam. Scias fundamentum omnis justitiæ esse fidem, ex Tridentino. Misericordiæ opera & eleemosynas omnibus ulnis amplector: sed ut notat idem S. Ambrosius l. 6. in Lucam c. 8. Deus fidem prætulit misericordiæ, quæ tunc habet meritum, si fide præcedente conferatur: alioqui nec Gentilibus profuerunt eleemosynæ nec Judæis opera legis, & ceremoniæ, & jejunia, & corporis afflictiones, nec Mahumetanis copiosæ largitiones, quia uti dixit Apostolus Hebr. 11. *Sine fide autem impossibile est placere Deo.* Ne vos itaque ista exteriora decipiant, quia omnia externa sunt æquivoca, nec vim habent placendi Deo, nisi quatenus à fide procedunt: *Iustus enim meus ex fide vivit*; non quidem sola, sed tanquâ à radice: *Quòd si subtraxerit se*, uti loquitur Paulus cap. 10. Epistolæ ad Hebræos, qui locus sumptus est ex Propheta Abacuch, & in Hebræo legitur: *Quòd si elatus sit, seu superbiat: pro quo Sanctus Hieronymus sic vertit: Quòd si incredulus sit; quæ omnia idem omninò significat, sicut enim credere verbo Dei, est humiliantis se: ita nolle credere, elati ac superbi*

perbi animi. Non credens autem sub-
 ducit se divinæ obedientiæ: *Non place-
 bit anima mea.* In Hebræo: Non est recta
 anima eius in ipso: quæ verba concor-
 dant cum istis: *Accedamus ad eum cum pu-
 ro corde, in plenitudine fidei.* Nos autem
 (pergit Apostolus) *non sumus subtrahio-
 nis filij in perditionem; sed fidei in acquisitio-
 nem animæ.* Cætera enim non proderunt
 ad salutem: fides autem est initium sa-
 lutis. De ea jam deicere nos volunt,
 qui vel promissis, vel minis, vel calum-
 niis & persecutionibus, vel authorita-

te pugnant: sed nobis Deus unus est
 spectandus, eius promissiones atten-
 dendæ, eius minæ timendæ: sola ge-
 henna metuenda, eius authoritati de-
 ferendum, in qua omnis nostra fides
 fundata est, sicut in fide omnis spes no-
 stra. Nunc credamus, ut aliquando vi-
 deamus: nunc speremus, ut aliquando
 & possideamus, & fruamur: utrumque
 tantum fiet in gloria, ad quam gratiâ
 suâ nos perducat CHRISTUS JESUS
 Ecclesiæ Sponsus.
 Amen.

FERIA QUINTA CINERUM

CONCIO TERTIA

DE FIDE.

Cur Deus voluit homines regere per fidem.

Non inveni tantam fidem in Israël. Matth. 8.

IN concione præcedenti pauca dixi-
 mus in lucis commendationem, sed
 præcipue in laudem fidei, veri lu-
 minis animorum; sed sicut reperti
 sunt homines adeò lucis ofores, ut si-
 cut ait Jobus cap. 3. *Maledicant diei, &
 sint, ut dicitur cap. 12. rebelles lumini;* ita
 inventi sunt homines qui fidem dam-
 narunt, cuius ego hodie defensionem
 suspicio, sed non sine lumine Sancti
 Spiritus, quod non nisi per Virginem

nobis affulgere posse spero, sic Eccle-
 siâ canente, Tu porta lucis fulgida.
Ave Maria.

QUIS unquam credidisset post tam
 multa fidei elogia, repertos esse
 homines qui dicerent fidem esse actum
 humilem & abjectum, & præclaris in-
 geniis indignum, quæ non cæco mo-
 do procedere solent, sed cum rerum
 cognitione, & solam ubique rationem
 sequun-